

Bygg säkerheten nu!

Idenna tid så fylld av misströstan och svårmod är det på sin plats att påminna om att vi nu äntligen lever i ett Europa fyllt av möjligheter som för några år sedan tedde sig mycket avlägsna. Genom socialismens fall har ett avgörande hinder avlägsnats för en fredsstruktur byggd på samverkan mellan demokratiska stater med liberala ekonomier. Detta sammanfaller lyckligt nog med den process där västra Europas fredsprojekt, den europeiska gemenskapen, övervunnit sekelgamla interna fiendskaper och skapat en — trots dagens ekonomiska kris — stark ekonomisk struktur.

Samtidigt rymmer situationen många hot mot friheten och freden, mot liv och hälsa. Den viktigaste roten till det onda är sönderfallsprocessen i öst som hotar att föra delar av det forna sovjetimperiet tillbaka till medeltida digerdödsförhållanden — i kärnvapenåldern.

Hotens mångfald är stor: organiserad brottslighet, ekologiska katastrofer, massmigration, folkmord, inbördeskrig, regelrätta revanschkrig med eller utan massförstörelsevapen etc, etc.

Väst- och Centraleuropas ledare börjar nu till sist förstå de nya realiteterna och att det gäller att handla snabbt för att parera hoten och se till att man inte missar de stora möjligheterna för alltid. Forcerandet av den politiska unionen kan ses som ett resultat av att man vill skapa en gemensam plattform för det säkerhetspolitiska agerandet österut.

Denna säkerhetspolitik måste spela på hela registret av medel. Hjälptill uppbyggnad av demokratiska institutioner och rättssystem. Bistånd till uppröjning av miljöförstörelsen och uppbyggnad av miljövänlig produktion. Massiva insatser mot

farsoter. Stöd till uppbyggnad av marknadsekonomier genom rådgivning, investeringar m m. Katastrofhjälptill hotande svält. Hjälptill uppbyggnad av nya försvarsmakter under demokratisk kontroll. Säkerhetsgarantier mot yttre hot.

Enkelt uttryckt gäller det att stödja de goda krafterna och avskräcka de onda samt, i det fall de sistnämnda inte låter sig avskräckas, föra krig mot brottslingarna, vare sig det rör sig om maffia, krigsherrar eller revanschistiska stater.

I dagens gytter av organisationer i Europa finns det en som har den ekonomiska och politiska kompetens som behövs för en sådan säkerhetspolitik: EG. Och en som har den militära: NATO. WEU som ibland betecknas som EG:s militära arm har ingen egen försvarsorganisation utan förlitar sig på NATO-organisationen. NATO har genom att inrymma USA det stöd som kan bli nödvändigt om mera sinistra scenarier skulle utvecklas ur kärnvapenmakten Rysslands sönderfall.

Läget brådskar. Vissa hot, t ex maffians framväxt i öst, är redan verklighet. Ryssland styrs sedan kort tid av ledare som bekänner sig till demokrati och marknadsekonomi. Nu finns chansen att söka integrera även Ryssland i ett nytt säkerhetssystem. Men hur länge till?

Mot denna bakgrund ter sig mycket av den svenska diskussionen om EG och säkerhetspolitiken obsolet.

Regeringen har visserligen avskaffat neutralitetspolitiken som begrepp för svensk säkerhetspolitik. Fortfarande spelar dock föreställningen om att vi kan och bör söka stå vid sidan av världshändelserna en avgörande roll i debatten och bidrar till dess infantilisering. EG-motståndare pekar på risken att vi kan tvingas riskera

livet på våra soldater för några obskyra utlänningars skull. EG-anhängare vågar inte angripa denna brist på solidaritet utan hävdar att vi kan ha Europa-medlemskap à la carte.

De flesta tycks ha missat att Sverige ligger närmare krishärden än flertalet västeuropeiska länder. Vi är största strandägaren vid ett hav som skjuter långt in mot hjärtat av Ryssland och som nu börjat fungera som smuggelled. Där är också fyra stater belägna som en del ryska kretsar anser som rättmätig rysk egendom. Vi i Sverige om några bör vara angelägna att snart bygga upp den framtida fredsstrukturen för hela Europa.

Vi kan naturligtvis försöka stå utanför den processen och hoppas att andra tar riskerna och gör de svåra jobben. Men vi bör då ställa oss några frågor:

— Är det säkert att den europeiska gemenskapen har en sådan insikt i de nordiska problemen att våra intressen tillgodoses i säkerhetsbygget? Det har hänt förr att nordiska stater kommit på mellanhand när Europas stormakter kommit överens.

— Kan vi, om stabilitet i östersjöområdet skapas utan att vi lägger vår icke oväsentliga tyngd i vågskålen, komma efteråt och vilja vara med och skörda frukterna av ett ökande ekonomiskt utbyte?

— Kommer vår röst överhuvud taget att tillmätas någon vikt i de framtida politiska avgörandena i gemenskapen?

Sverige skulle, om det i stället gick med i detta säkerhetsbygge, verkligen kunna lämna väsentliga bidrag, i kraft av sin konkreta potential, sitt geografiska läge och, inte minst, genom sina traditioner av agerande i österled, kontinentala engagemang och relationer över Atlanten.

Just denna mångsidighet är vital i den

nya säkerhetspolitiska situationen. Då och då kommer diskussionen upp om vi skall lita till vårt eget försvar, ta initiativet till ett Nordiskt försvarsförbund, acceptera en Europeisk försvarsgemenskap eller gå med i NATO. Det enkla svaret är: *allt, om möjligt på en gång.*

Starka nationella försvar som kärna och som symbol för ländernas suveränitet. Ett regionalt arrangemang som säkerställer snabbast möjliga bistånd mellan länderna i Norden och Baltikum. Detta integrerat i en europeisk säkerhetsgemenskap innefattande alla länder som vill delta, om möjligt även Ryssland. Och som ytterligare ett säkerhetsnät: Länken mellan Europa och USA, lämpligen inom ramen för ett bibehållet, om än något förändrat, NATO.

Men en sådan säkerhetsorganisation, som även innehåller Ryssland, har väl inga fiender och är väl därför svår att motivera, säger den konventionella visdomen. Alls icke: Fienden är reaktionens och totalitarismens krafter, varhelst de sticker upp. Fienden är nöden och svälten, anarkin och laglösheten i deras spår.

Neutralitetsdogmen är fortfarande ett mäktigt hinder mot nytänkande. Många EG-anhängare försöker komma ur dilemmat genom att hävda att vi visst kan vara alliansfria en tid ännu, medan det fortfarande är farligt i Europa, men att saken kommer i ett annat läge när det framtida säkerhetssystemet skall byggas i fred och endräkt mellan Europas länder. Alliansfrihet nu, solidaritet sedan.

Denna tidsseparation är knappast realistisk. Den idylliska framtiden kommer inte att inträffa om man inte NU griper chanserna och tar riskerna. NU är möjligheterna som störst att agera konstruktivt

eller stämma i bäcken när det gäller hoten. NU måste processen starta. Sverige kan om det vill ha ett inflytande i framtidens Europa inte vänta på ett tillfälle då det är ofarligt att hoppa på tåget. Det ligger inte i

vårt intresse att bromsa det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet i Europa. Tvärtom, vi har problemen så nära i tid och rum att vi snarare bör driva på samarbetet.

Dubbelstöten

Strax före jul publicerade Timbro en jämförelse av tidningarnas ledarkommentarer till de krispaket som lades fram 1980–82 och 1990–92 (nr 11/92, författare Lars Nord). Det var ingen munter läsning.

När t ex Fälldinregeringen devalverade 1981 hyllades den av borgerliga tidningar som framsynt och handlingskraftig, medan socialdemokratiska ledarskribenter ansåg åtgärden vara näst intill höjden av ondska. När Palmeregeringen ett år senare upprepade bravaden var rollerna så till den milda grad ombytta att kommentarerna nu i efterhand mer påminner om manus till en fars än seriös debatt.

Det var för mer än tio år sedan. Av Timbrorapporten framgår det att inte mycket blivit bättre sedan dess. Nästan identiska besparingsförslag framkallar ohejdad entusiasm alternativt grova invektiv, enbart beroende på vem som lägger fram dem.

Bara i ett avseende kan författaren spåra en förbättring. Det finns bland ledarskribenter numera litet mer av långsiktighet i kommentarerna. Några fler skriver

faktiskt om behovet av strukturförändringar för att komma ur krisen.

Kanske är det en följd av egen insikt. Kanske är det bara resultatet av att fler politiker idag betonar behovet av systemförändringar. Hursomhelst är det ett flämtande ljus i ett kompakt mörker. Det visar om inte annat årets mediauppvisning i samband med statsbudgeten.

”Besparingar i budgeten drabbar arbetslösa hårt” vrålar morgonekot måndagen den 11 januari, innan man hunnit slå upp sina violblå. Den enda analys lyssnaren består med är journalisten Anders Jonssons ”begåvade” slutsats att finansministern är en dålig spågumma.

”Statsbudgeten slår hårt mot de arbetslösa” är Aktuellt lika nyanserade rubrik samma kväll. Och professionella gråterskor med Stig Malm i spetsen får beklaga sig över att deras privilegier naggas i kanten.

Så håller det på, dag efter dag. För säkerhets skull gör media också sitt yttersta för att hetsa tvehågsna fackpampar att sätta igång en politisk strejk.